

Factors and Methods of the United States' Networked Hybrid Warfare Against the Islamic Republic of Iran

Fathollah Kalantari ¹ | Seyyed Hossein Hosseini ²

DOR: 20.1001.1.28210247.1403.3.3.3.8

Vol. 3
Autumn 2023

Research Paper

Received:
27 January 2024
Revised:
07 August 2024
Accepted:
27 August 2024
Published:
27 August 2024
P.P: 63-92

ISSN: 2821-0247
E-ISSN: 2783-4743

Abstract

Hybrid warfare is considered an interdisciplinary subject, and therefore, a systematic understanding of it requires an explanation of the factors that shape hybrid warfare. In this research, the factors contributing to the formation of the United States' networked hybrid warfare against the Islamic Republic of Iran, along with their impact levels, have been identified, followed by the identification of the methods used to implement it. In networked hybrid warfare, the boundaries between military and civilian entities, as well as between peace and war, are blurred, and all of these elements are interconnected in a gray environment. Thus, the main goal of this article is to identify the factors and methods of the United States' networked hybrid warfare against the Islamic Republic of Iran. This research is applied-developmental in nature and was conducted using a contextual-case method. The tools for data and information collection were both library-based and field research, with a sample size of 49 participants. The findings reveal that in hybrid warfare, actions, factors, and methods do not necessarily need to play a specific role as long as they are effective, that is sufficient, and there is no requirement for actions to occur simultaneously or in parallel. However, in networked hybrid warfare, actions, factors, and methods must play a specific role and must be carried out simultaneously and in parallel with each other. Based on the research results, in networked hybrid warfare, due to superior information awareness, the margin of calculation error is low, whereas in standard hybrid warfare, the calculation error is high. The United States' networked hybrid warfare against the Islamic Republic of Iran comprises 67 factors and 24 methods. Out of the 67 factors, 39 are effective, and 37 are role-playing.

Keywords: Networked Hybrid Warfare, United States, Iran, Effective Factors, Role-Playing Factors.

1. Corresponding Author: M.A. in International Relations, University of Guilan, Rasht, Iran.
miladpahlavan75@gmail.com
2. Professor, Department of Political Science and International Relations, University of Guilan, Rasht, Iran.

Cite this Paper: Kalantari' F & Hosseini' H. Factors and Methods of the United States' Networked Hybrid Warfare Against the Islamic Republic of Iran. American strategic studies, 3(11), 63–92.

Publisher: Imam Hossein University "Authors Retain The Copyright"

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License(CCBY 4.0)

عوامل و روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران

۱۱

سال سوم
پاییز ۱۴۰۲

فتح‌الله کلانتری^۱ | سیدحسین حسینی^۲

DOR: 20.1001.1.28210247.1403.3.3.3.8

چکیده

جنگ ترکیبی موضوعی میان‌رشته‌ای محسوب می‌شود به همین دلیل فهم روشمند آن نیاز به تبیین عوامل شکل‌گیری جنگ ترکیبی دارد، در این پژوهش ابتدا عوامل شکل‌گیری جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران همراه با میزان تأثیرگذاری آن‌ها شناسایی شده و سپس روش‌های اجرای آن مشخص شده است. در جنگ ترکیبی شبکه‌ای مرز بین نظامیان و غیر نظامیان و همچنین صلح و جنگ از میان رفته و همه آن‌ها در یک محیط خاکستری به صورت شبکه‌ای و درهم تنیده هستند؛ لذا هدف اصلی این مقاله شناسایی عوامل و روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران است. این پژوهش، از نوع کاربردی- توسعه‌ای بوده و به روش زمینه‌ای- موردی انجام شده است، ابزار گردآوری اطلاعات و داده‌ها نیز کتابخانه‌ای و میدانی بوده و در نهایت حجم نمونه ۴۹ نفر است. یافته‌های بدست آمده نشان می‌دهد که در جنگ ترکیبی، اقدامات، عوامل و روش‌ها نیازی به نقش‌آفرینی ندارند، چنانچه مؤثر باشند کافی است و الزاماً نیازی نیست که سلسله اقدامات به صورت همزمان و به موازات هم انجام شوند. اما در جنگ ترکیبی شبکه‌ای، اقدامات، عوامل و روش‌ها باید نقش‌آفرین باشند و الزاماً به صورت همزمان و به موازات همدیگر انجام شوند. بر اساس نتایج تحقیق، در جنگ ترکیبی شبکه‌ای به علت اشراف اطلاعاتی ضریب خطای محاسباتی کم است، اما در جنگ ترکیبی خطای محاسباتی زیاد است. جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران شامل ۶۷ عامل و ۲۴ روش است. از ۶۷ عامل جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران تعداد ۳۹ عامل مؤثر و ۳۷ عامل نقش‌آفرین هستند.

کلیدواژه‌ها: جنگ ترکیبی شبکه‌ای، آمریکا، ایران، عوامل مؤثر، عوامل نقش‌آفرین.

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۰۷
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۵/۱۷
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۶/۰۶
تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۶/۰۶
صص: ۹۲-۶۳

شابا چاپی: ۲۸۲۱-۰۲۴۷
الکترونیکی: ۲۷۸۳-۴۷۴۳

۱. نویسنده مسئول: دانشیار، علوم دفاعی راهبردی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران
۲. دانشیار، علوم سیاسی، دانشگاه جامع امام حسین(ع)، تهران، ایران

استناد: کلانتری، فتح‌الله؛ حسینی، سیدحسین. عوامل و روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران، (۱۱)۳، ۶۳-۹۲.

ناشر: دانشگاه جامع امام حسین(ع) «حق چاپ برای نویسندگان محفوظ است».
این مجله تحت مجوز (CC BY 4.0) Creative Commons Attribution 4.0 International منتشر می‌شود.

مقدمه

شیوه نبرد و تقابل در دوران جدید، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان نظامی را متوجه الگوی جنگی ویژه کرده و موجب نگرانی کارشناسان نظامی شده است. به علت پیچیدگی و تنوع ابزارها، کنش‌ها و واکنش‌ها در جنگ ترکیبی تعریف واحدی از جنگ مذکور موجود نیست. به نظر می‌رسد عصری جدید در تاریخ جنگ در حال وقوع است، جنگ‌های پیچیده پر ابهام، پر ابزار و متنوع که به صورت شبکه‌ای و درهم تنیده اجرای می‌گردد. منابع سرشار کشورمان و عدم همسویی و همخوانی اهداف انقلاب با منافع دشمنان، باعث شده که آمریکا همواره در صدد ساقط نمودن ج.ا.ایران باشد. دشمن برای دستیابی به این مهم در طول بیش از چهار دهه گذشته از ابزارهای گوناگونی همانند درگیری مستقیم، تدارک و پشتیبانی کودتا، راه‌اندازی جنگ هشت‌ساله، راه‌اندازی شورش خیابانی و تلاش برای براندازی نرم، فشار و تحریم اقتصادی و تهدید نظامی سود جسته است. دشمن هم‌زمان به دنبال براندازی، استحاله و نفوذ در ارکان نظام بوده است و وقتی هیچ کدام از آن‌ها جواب نداد آمریکا با یک راهبرد مشخص به دنبال شکل و نسل جدیدی از جنگ ترکیبی علیه ج.ا.ایران است؛ که تمامی حوزه‌ها و ابعاد قدرت ملی را نشانه گرفته است. الگوی جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران شامل مولفه‌های فراوانی است اما چون امکان بررسی تمام آن‌ها در یک مقاله وجود ندارد لذا در این تحقیق فقط مولفه‌های نظامی، امنیتی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی - اجتماعی، رسانه‌ای و فضای مجازی بررسی می‌شود. آنچه که به عنوان مسئله اصلی تحقیق ذهن محقق را به خود معطوف نموده این است که حوزه جنگ ترکیبی بسیار وسیع بوده و آمریکا از یک طرف از ابزارها، روش‌ها و ظرفیت‌های متعدد جهت جنگ ترکیبی برخوردار است و از سوی دیگر، دارای چالش‌ها و محدودیت‌های زیادی در مقابل ج.ا.ایران می‌باشد. عدم همسویی ج.ا.ایران با سیاست‌های استکبار جهانی، بزرگ‌ترین چالش برای ادامه حضور آمریکا در منطقه غرب آسیا است، به همین دلیل آمریکا برای مهار و کنترل ج.ا.ایران به دنبال اجرای یک رشته اقدامات متناوب و پی در پی است که به صورت شبکه‌ای و هم‌زمان علیه ج.ا.ایران انجام دهد. لذا در این مقاله شاخص‌ها یا عوامل جنگ ترکیبی و روش‌های اجرای آن به صورت شبکه‌ای، هم‌زمان و موازی تبیین می‌گردد. عواملی که باعث اهمیت اجرای این تحقیق شده عبارت‌اند از: ۱-

با توجه به تأکید مقام معظم رهبری^(مدظله‌العالی) باعث توسعه آموزه‌های راهبردی جنگ ترکیبی شبکه‌ای در سطح کشور و بالاخص نیروهای مسلح می‌شود؛ ۲- باعث شناخت مناسب نسبت به ماهیت، اهداف و سیاست‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران می‌شود. همچنین عواملی که باعث ضرورت اجرای تحقیق شده عبارت‌اند از: ۱- باعث غفلت‌زدایی از ظرفیت‌های و قابلیت‌های آمریکا در تهاجم ترکیبی شبکه‌ای علیه ج.ا.ایران می‌شود؛ ۲- باعث غفلت از ابزارها و روش‌ها و همچنین ناهماهنگی در نحوه پاسخ‌گویی به تهاجم ترکیبی شبکه‌ای آمریکا می‌شود. و در نهایت با توجه به موارد بالا هدف اصلی این تحقیق شناسایی عوامل و روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران است و اهداف فرعی نیز عبارتند از: ۱- شناسایی عوامل جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران، ۲- شناسایی روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران. طبیعتاً سؤالات تحقیق متناظر با اهداف است. از آنجایی که این تحقیق اکتشافی بوده و به دنبال تعیین رابطه بین متغیرهای تحقیق و یا اثبات موضوعی نمی‌باشد به همین دلیل فرضیه ندارد.

۱- پیشینه پژوهش

ریاضی و همکاران (۱۴۰۰) در مقاله‌ای با عنوان «مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران» به این نتیجه رسیدند که تعداد ۸ مؤلفه روانی، اطلاعاتی، اقتصادی، دیپلماسی-سیاسی، سایبری، نیروهای نظامی منظم و نیروهای ویژه و حمایت از درگیری‌های داخلی، مهم‌ترین مؤلفه‌های جنگ ترکیبی هستند و تعداد ۵۳ ابزار برای مؤلفه‌های یادشده تعیین گردیده است. ابراهیمی کیاپی (۱۳۹۹) در مقاله‌ای با عنوان «جنگ ترکیبی؛ رویکرد ایالات متحده آمریکا در مواجهه با ج.ا.ایران» به این نتیجه رسیده که ناکامی آمریکا از رویکرد جنگ سخت نظیر حمله به طبرستان، جنگ عراق و نیز تهدید نظامی و یا رویکرد جنگ نرم نظیر تبلیغات، جنگ روان، سبب شد تا در آغاز دهه‌ی پنجم رویکردی جنگ ترکیبی را علیه ایران دنبال نموده و با برشمردن شاخص‌های این نوع از جنگ، به بررسی مؤلفه‌های جنگ ترکیبی آمریکا در قبال ایران پرداخته است.

افتخاری و راجی (۱۳۹۸) در مقاله‌ای با عنوان «تحلیل جنگ ترکیبی غرب علیه جمهوری اسلامی ایران» به این نتیجه رسیدند که جنگ ترکیبی اعمال شده غرب علیه جمهوری اسلامی

ایران مبتنی بر نظریه پیچیدگی قابل پردازش می‌باشد. این مدل از جنگ در برهم کنشی چند سطحی و پیچیده در ساحات فیزیکی و محیط اطلاعاتی به ایجاد تأثیرات شناختی منجر می‌شود و فرآیند تصویر، ادراک و کنش بازیگر هدف را مورد تأثیر قرار می‌دهد.

Bachmann & Gunneriusson (۲۰۲۱) در مقاله‌ای با عنوان «جنگ‌های ترکیبی: تهدیدات سده ۲۱م در قبال صلح و امنیت جهان» به این نتیجه رسیده‌اند که نقش جدید کشورها، ارتش و سیاستمداران و نیز عوامل غیردولتی نظیر سازمان‌های غیردولتی و مؤسسات چندملیتی نیز لازم است. جنگ علیه تروریسم نشان داد اصطلاح جغرافیا کارایی خود را از دست داده است، مقولاتی انتزاعی نظیر «خارج از کشور»، «منطقه مأموریت»، «منطقه عملیات»، «صحنه عملیات» و «داخل کشور» به یک «میدان نبرد» جهانی و انتزاعی با ابعاد جغرافیایی جدید تحول یافته است. مفهوم پاسخ انعطاف‌پذیر که غالباً اصلی در دکترین و اندیشه عملیاتی نظامی محسوب می‌شود بخش عمده معنای خود را به مثابه ابزار نمایش نیروی نظامی در زمینه‌ی تهدید ترکیبی از دست داده است.

قادری (۱۴۰۱) در مقاله‌ای با عنوان «جنگ ترکیبی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران به روایت دیپلماسی و مذاکره» به این نتیجه رسیده است که یکی از اهداف استراتژیک و اصلی آمریکا در جنگ ترکیبی و دیپلماسی اجبار در عرصه سیاست خارجی بوده است که با روش‌ها و ابزارهای متفاوت مثل تحریم تسلیحاتی، فشار سیاسی، تحریم اقتصادی و تلاش برای انزوا و تنگ کردن حلقه محاصره انقلاب اسلامی، خواستار تسلیم جمهوری اسلامی و دنباله روی از سیاست‌های منطقه‌ای و جهانی آمریکایی‌ها بوده است. با توجه به این که در کنار ابزارهای متعارف و نامتعارف جنگ ترکیبی اعم از جنگ اقتصادی، جنگ اطلاعاتی، جنگ سیاسی، جنگ فرهنگی، عملیات روانی، حملات سایبری، ناامنی و بی‌ثبات سازی داخلی، «دیپلماسی» و «جنگ دیپلماتیک» نیز یکی از محورهای اصلی و مهم این نوع جنگ ترکیبی است.

نکات مشترک این مقاله با پیشینه‌های یاد شده در مولفه‌های جنگ ترکیبی و همچنین تغییر رویکرد آمریکا از جنگ سخت به جنگ نرم علیه ایران می‌باشد. وجوه افتراق این مقاله این است که در پیشینه‌های یاد شده بیشتر به سیاست‌های جنگ ترکیبی در جغرافیای مشخص اشاره کرده‌اند اما این مقاله بدون توجه به مرز و جغرافیای خاص عوامل و روش‌های جنگ ترکیبی را در

حوزه‌های مختلف دسته‌بندی نموده است. مهم‌ترین نوآوری مقاله نیز این است که پس از شناسایی شاخص‌ها می‌توان عوامل محیطی (قوت، ضعف، فرصت، تهدید) را مشخص نمود و همچنین میزان تأثیر هر عامل در شکل‌گیری الگوی جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران مشخص شده است.

۲- روش‌شناسی پژوهش

در این تحقیق عوامل و روش‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران به صورت شبکه‌ای مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته و مسئولین می‌توانند از نتایج آن در شناسایی و اولویت‌بندی تهدیدات آمریکا استفاده نمایند. از سوی دیگر چون نتایج این تحقیق می‌تواند به توسعه مطالعات در این حوزه مساعدت نماید لذا «کاربردی- توسعه‌ای» است. این تحقیق در یک موضوع خاص یعنی الگوی جنگ ترکیبی کار کرده که قابل اطلاق به دیگر موارد نیست، لذا روش این تحقیق، «زمینه‌ای-موردی» است. قلمرو تحقیق از نظر زمانی، پس از اغتشاشات سال ۱۴۰۱ تا سال ۱۴۰۸ شمسی است. از نظر مکانی، شامل جغرافیای ج.ا.ایران می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق از صاحب‌نظران و نخبگان لشکری و کشوری که حداقل دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد بوده و سه سال به عنوان فرمانده یا مدیر در بخش‌های نظامی، امنیتی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، رسانه‌ای، سایبری و فضای مجازی مرتبط با آمریکا و ج.ا.ایران انجام وظیفه کرده باشند. طبق نظر خبرگان و بررسی به عمل آمده از اسناد و پژوهش‌های مختلف، اغلب صاحب‌نظران مولفه‌های یاد شده را برای جنگ ترکیبی نام برده‌اند، به همین دلیل در این تحقیق مولفه‌های هفت‌گانه تجزیه و تحلیل شده است. عوامل جنگ ترکیبی از طریق پرسشنامه به دست آمده است جامعه آماری تحقیق ۴۲ نفر می‌باشد. با توجه به ۷ مؤلفه بیان شده تعداد جامعه آماری تحقیق ۴۹ نفر می‌باشد. برای هر مؤلفه ۷ نفر خبره در نظر گرفته شده است. چون جامعه آماری کمتر از ۱۰۰ نفر می‌باشد، نمونه‌گیری به عمل نمی‌آید و به صورت تمام شمار می‌باشد. اطلاعات این تحقیق از دو روش میدانی و اسنادی گردآوری و از طریق نرم‌افزار SPSS تحلیل شده است. در روش میدانی، پرسشنامه‌ای تنظیم شده است که ۶۷ پرسش بسته آن از طریق آزمون تی و فاصله اطمینان ۹۵ درصدی در قالب طیف لیکرت در پنج سطح طبقه‌بندی و تحلیل کمی شده است.

۳- مبانی نظری (تعریف مفاهیم اساسی)

جنگ شبکه‌ای: حملات تروریستی به نیویورک و ساختمان پنتاگون در ۱۱ سپتامبر سال ۲۰۰۱ و بسیاری از حملات تروریستی دیگر مبین سبک و پارادایمی جدید و مهم از جنگ (جنگ شبکه‌ای) می‌باشد (زه‌دی و کلانتری، ۱۳۹۶: ۱۳۲). الگوی جنگ شبکه‌ای ماهیتی تروریستی دارد و معرف پیدایش سبک جدیدی از درگیری (جنایت) در سطوح اجتماعی است که از جنگ کلاسیک کوچک‌تر است. جنگ شبکه‌ای ماهیت دو بُعدی دارد: الف) از جنگ سایر به‌عنوان یک اهرم برای نفوذ و اختلال در مراکز حساس و حیاتی موردنظر خود به‌منظور دستیابی به مقاصد و اهدافشان استفاده می‌کند؛ ب) بعد دیگر جنگ شبکه‌ای به بهره‌گیری از مفاهیم و چارچوب‌های ساختار شبکه‌ای و اینترنت برای انجام عملیات نظامی و نحوه هماهنگی و ارتباطات بین اعضای این گروه‌ها باز می‌گردد. این تروریست‌ها در سلول‌هایی (گره‌ها) قرار دارند که به‌صورتی گسترده در سطح جهان توزیع شده‌اند. با الگوبرداری از جنگ شبکه‌ای، آنان مکان‌هایی را بسیار دور از اهدافشان ترسیم می‌کنند، که توسط سلول‌های محلی در موقعیت هدف حمایت می‌شوند. آن‌ها هنگام عملیات به سرعت در محل هدف همانند گروه زنبوران ۲ دور هم جمع می‌شوند، و پس از عملیات به سرعت از هم متفرق می‌شوند (منزوی، ۱۳۸۸: ۱۸۵).

جنگ ترکیبی ۳: در سال ۲۰۰۵ «هافمن» از اصطلاح جنگ ترکیبی استفاده کرد و آن‌را ترکیبی از عملیات نظامی دیپلماتیک، سایبری و اطلاعاتی، بیان کرده است. به نظر می‌رسد عصری جدید در تاریخ جنگ در حال وقوع است. جنگ‌های پیچیده پرابهام، پرابزار و پیچیده و متنوع؛ این ویژگی‌های جنگ ترکیبی است (هافمن، ۲۰۱۷: ۱۴۳). «گراسیمف» نسل جدید جنگ را اینگونه توصیف می‌کند: استفاده گسترده از ابزارهای سیاسی، اقتصادی، اطلاعاتی، بشردوستانه و ابزارهای غیرنظامی دیگر که با آشوب مدنی در بین مردم محلی و پنهان کردن نیروهای مسلح تکمیل شده است (Gates, 2020: 3). رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز در سخنان خود به مفهوم «تهاجم ترکیبی» اشاره کرده و چنین فرموده‌اند: «تهاجم دشمن یک تهاجم ترکیبی است یعنی جنبه اقتصادی در آن هست، جنبه سیاسی در آن هست، جنبه امنیتی در آن هست، جنبه رسانه‌ای در آن هست، جنبه دیپلماسی در آن

1. Network warfare
2. Swarm
3. Hybrid Warfare

هست، از همه جهت یک حمله ترکیبی دسته جمعی را شروع کرده‌اند. ما هم در مقابل بایستی حرکت‌مان حرکت ترکیبی باشد» (بیانات در تاریخ ۱۴۰۰/۱۱/۱۹).

جنگ ترکیبی عبارت است از: هنر و علم به‌کارگیری ظرفیت‌های ملی و قابلیت‌های فراملی و همچنین ترکیب هوشمندانه ابزارها و شیوه‌های ابتکاری توسط بازیگران دولتی و غیردولتی به‌منظور انزوای سیاسی و بی‌ثبات‌سازی و تحمیل اراده بر دشمن می‌باشد. در جنگ ترکیبی از درگیری مستقیم اجتناب می‌گردد و سطوح جنگ درهم تنیده و حد فاصل بین جنگ و صلح وجود ندارد (مرادیان، ۱۴۰۳: ۴۲).

جنگ ترکیبی در بستر روایت‌سازی و تصویرسازی هوشمندانه از نقاط ضعف و نارسایی‌های موجود علیه جامعه مخاطب یا کشور هدف انجام می‌شود. جنگ ترکیبی با تأکید بر ابزار و روش‌های غیرنظامی از طریق نفوذ در ارکان نظام، نخبگان، مردم و دوقطبی‌سازی «دولت-ملت» انجام می‌شود (کلانتری-ب، ۱۴۰۲: ۱۴۲).

جنگ ترکیبی شبکه‌ای^۱: یعنی استفاده هم‌زمان از چندین ابزار و روش قدرت با پیامدهای اجتماعی گسترده به‌منظور دستیابی به اهداف همه‌جانبه و با حمله به نقاط ضعف دشمن است. جنگ ترکیبی شامل مجموعه اقداماتی است که با روش‌های گوناگون متناسب با بستر و آسیب‌پذیری دشمن، به‌صورت هم‌زمان و موازی انجام می‌شود در جنگ ترکیبی شبکه‌ای باید یک رشته یا سلسله‌ای از اقدامات و روش‌ها توسط یا یا چند بازیگر به‌صورت هم‌زمان و موازی علیه بازیگر یا کشور هدف انجام شود (Cullen & Reichborn, 2017:9). جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا شامل سلسله اقدامات متوالی، متناوب، هم‌زمان و موازی است که به‌صورت شبکه‌ای و همانند حلقه‌های یک رشته زنجیر به هم پیوسته علیه ج.ا.ایران انجام می‌گردد. این شبکه شامل اقدامات نظامی، امنیتی، سیاسی، فرهنگی-اجتماعی، رسانه‌ای، فضای مجازی و سایبری و اقتصادی است (کلانتری، ۱۴۰۲: ۱۲).

۴- تفاوت جنگ ترکیبی با جنگ ترکیبی شبکه‌ای

در جنگ ترکیبی شبکه‌ای تمام مؤلفه‌های قدرت ملی موثر هستند اما چون بررسی آن‌ها در یک مقاله امکان‌پذیر نیست لذا در این مقاله فقط ۷ مؤلفه نظامی، امنیتی، سیاسی، فرهنگی-اجتماعی، رسانه‌ای، فضای مجازی و سایبری و اقتصادی بررسی شده است. از بین این ۷ مؤلفه یا

1. Network Hybrid warfare

حوزه، می‌توان گفت اهمیت سطح رسانه‌ای دارای بیشترین نقش در جنگ ترکیبی شبکه‌ای است. البته محوریت و مرکز ثقل جنگ ترکیبی شبکه‌ای، جنگ شناختی است. بنابراین جنگ شناختی ستون و جوهره اصلی جنگ ترکیبی شبکه‌ای است. مهم‌ترین تفاوت‌های جنگ ترکیبی با جنگ ترکیبی شبکه‌ای عبارتند از:

الف- در جنگ ترکیبی به علت ناقص بودن اطلاعات و نداشتن اشراف اطلاعاتی، ضریب خطای محساباتی زیاد است و این امر می‌تواند باعث ناکامی طرح دشمن شود، ب- در جنگ ترکیبی شبکه‌ای به علت اشراف اطلاعاتی ضریب خطای محساباتی کم است و این امر می‌تواند باعث تحقق طرح و پیروزی دشمن شود (محمدی منفرد، ۱۴۰۳: ۱۲).

پ- در جنگ ترکیبی الزاماً نیازی نیست تمام ابعاد، مؤلفه‌ها، شاخص‌ها، اقدام‌ها، ابزارها، روش‌ها و عوامل جنگ ترکیبی به صورت همزمان، موازی، متوالی، متناوب انجام شود، ت- در جنگ ترکیبی شبکه‌ای تمام ابعاد، مؤلفه‌ها، شاخص‌ها، اقدام‌ها، ابزارها، روش‌ها و عوامل باید به صورت همزمان، موازی، متوالی و متناوب، همانند حلقه‌های یک رشته زنجیر به هم پیوسته در یک زمان انجام شود، ث- در جنگ ترکیبی دشمن توان آسیب‌رسانی به امنیت ملی طرف مقابل را دارد اما الزاماً باعث سرنگونی و براندازی نظام یا دولت نمی‌شود. بنابراین سلسله اقدامات، ابزارها، روش‌ها و عوامل جنگ ترکیبی در به چالش کشاندن امنیت یک کشور مؤثر است، اما الزاماً نقش آفرین نیست، ج- در جنگ ترکیبی شبکه‌ای، دشمن توان نقش آفرینی علیه طرف مقابل را دارد، بنابراین سلسله اقدامات، ابزارها، روش‌ها و عوامل، علاوه بر تأثیرگذاری باید توان نقش آفرینی را داشته باشند. نقش آفرینی یک مرحله بالاتر و دقیق‌تر از تأثیرگذاری است. در این تحقیق اقدامات، عوامل، ابزارها و روش‌هایی که نمره خیلی کم، کم و متوسط را اخذ نموده‌اند دارای کارکرد مؤثر هستند یا در جنگ ترکیبی تأثیرگذار می‌باشند اما اقدامات، عوامل، ابزارها و روش‌هایی که نمره متوسط به بالا یعنی زیاد و خیلی زیاد اخذ نموده‌اند نقش آفرین هستند (کلانتری - الف، ۱۴۰۲: ۹۸).

۵- ماهیت و چگونگی جنگ ترکیبی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران

در عصر جدید تهدیدات علیه امنیت ملی ایران را می‌بایست مبتنی بر رویکرد ترکیبی تفسیر کرد؛ مفهوم بسیط و ساده گذشته که جنگ کلاسیک در آن وجه غالب است توانایی توصیف عرصه نبرد را ندارد. «آندرو کوریبکو»^۱ نویسنده کتاب «جنگ ترکیبی؛ رویکردی برای تغییر نظام» نوع مواجهه آمریکا با جمهوری اسلامی ایران را مبتنی بر الگوی جنگ ترکیبی توصیف کرده و هدف آمریکا از این جنگ ترکیبی را بی‌ثبات‌سازی قدرت‌های بزرگ اوراسیا (روسیه، چین و ایران) و طولانی کردن برتری آمریکا بر ابرقاره دانسته است (Andrew, 2020: 70). پس از پیروزی انقلاب اسلامی، نگرانی آمریکا از سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران بابت از دست دادن نزدیک‌ترین متحد خود در منطقه غرب آسیا، موجب شد این کشور، رویکردهای گوناگونی را برای مهار ایران و بازگشت شرایط پیش از انقلاب اسلامی به کار گیرد. آمریکا که بارها به طور آشکار، دشمنی خود با ایران قوی را اعلام کرده، پس از حملات نظامی گوناگون نظیر حمله به طبرستان، جنگ عراق، حمله ناو آمریکایی به هواپیمای مسافربری ایران و یأس در مقابله با نظام مقدس جمهوری اسلامی در جنگ سخت، سرانجام جنگ ترکیبی را برای شکست ایران در پیش گرفته است. جنگ ترکیبی آمریکا و کشورهای غربی علیه ایران را می‌توان در ابعاد نظامی، ایجاد ناآرامی‌های اجتماعی، تروریسم، جنگ روانی و اطلاعاتی، جنگ سایبر، جنگ دیپلماتیک، جنگ اقتصادی و جنگ رسانه‌ای بررسی کرد. تهدید مداوم تمامیت ارضی ایران توسط دولت‌های غربی نظیر جنگ ایران و عراق، آتش‌افکنی در اختلافات قومی، مذهبی و سیاسی همچون حمایت از گروه‌های تجزیه‌طلب و ایجاد فتنه ۸۸، تقویت گروه‌های تروریستی به منظور ایجاد ناامنی و فشار بر ایران نظیر ترور چهره‌های علمی، سیاسی و نظامی، آموزش سلبریتی‌های کارشناس و استفاده از آنها برای باورپذیری آحاد جامعه، استفاده از ویروس‌ها و بدافزارهای مدرن و پیچیده نظیر بدافزار «استاکس‌نت» با هدف جاسوسی در تأسیسات هسته‌ای نطنز، محدودسازی حضور ایران در جوامع دیپلماتیک، اعمال تحریم‌های مالی و دارویی و ساخت صدها سایت و شبکه‌های دروغ‌پراکنی مجازی و تلویزیونی فارسی‌زبان، نمونه‌هایی از ابعاد گوناگون جنگ ترکیبی کشورهای متخاصم علیه ایران است. اندیشکده‌ها و استراتژیست‌های آمریکایی بر این باورند که قدرت ایران در چند

1. Andrew Korybko

سال آینده، قابل کنترل نخواهد بود؛ به همین دلیل خواستار تأثیرات عمیق ذهنی بر جامعه ایران هستند (Gardner, 2021:385). آن‌ها با به‌کارگیری حربه‌های متفاوت نظیر تغییر واقعیت در رابطه با نقاط قوت، کاهش کارآمدی داخلی و بین‌المللی، افزایش حس ناکامی اجتماعی و کاهش اعتماد سیاسی مردم نسبت به اوضاع کشور، تلاش می‌کنند مردم ایران ناامیدی و ناکارآمدی را به عنوان عضو اجتناب‌ناپذیر جامعه بپذیرند. ناآرامی‌های پاییز ۱۴۰۱ نمونه‌ای دیگر از پروژه‌های جنگ ترکیبی برای خدشه‌دار کردن امنیت موجود در کشور است که با رویکردی شناختی سعی دارد مردم را در مقابل حکومت و مسئولان قرار دهند. در این اغتشاشات، دولت‌های استکباری با هزینه‌های گزاف، ابزارهای گوناگونی را برای دستیابی به اهداف خود به کار بسته و گروه‌های متفاوتی از قبیل سلطنت‌طلبان، تجزیه‌طلبان، منافقین و... را به عنوان کارگزار عملیات‌های خود در نظر گرفته‌اند. پس از سازماندهی اعتراضات، دشمنان انقلاب به رهبری آمریکا درصدد تبدیل اعتراضات عادی به ویرانگری، خشونت علیه هم‌نوعان و اغتشاش با هدف سرکوب از طرف حکومت و خشمگین‌تر شدن مردم برآمدند. هدف دشمن در این اغتشاشات بدون رهبر که هیچ خط فکری مشخصی نیز دنبال نمی‌شد، استفاده از تمامی گروه‌های فکری برای ایجاد جنگ داخلی بود (بیات، ۱۴۰۱: ۷). بنابراین، تنوع حملات دشمنان جمهوری اسلامی ایران (اعم از حملات سایبری، حمایت از ناآرامی‌ها و شورش‌های داخلی، تحریم‌های اقتصادی، حمایت از نیروهای تجزیه طلب فعالیت‌های دیپلماتیک جهت منزوی ساختن ایران و...) مؤید آن است که الگوی تهدیدات امنیتی ایران به سمت ترکیبی پیش رفته است. سال‌نمای امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران هم که با رویکردی تخصصی به بررسی مسائل امنیت ملی کشور پرداخته است، چالش‌های حوزه امنیت ملی را چندساحتی، پیچیده و گسترده نشان می‌دهد و آن‌ها را در یازده محور مختلف^۱ دسته‌بندی کرده است که نشان از چندساحتی شدن و پیچیده شدن امنیت ملی در ایران دارد (مرندی، ۱۴۰۱: ۶۰).

۱. این محورها عبارت‌اند از: «سیاسی امنیتی»، «حقوقی و قضایی»، «اجتماعی»، «فرهنگی»، «اقتصادی»، «زیرساخت و دارایی‌های حیاتی»، «زیستی محیطی»، «نظامی - دفاعی»، «موضوعات و مسائل سیاست خارجی ایران»، «محیط پیرامونی» و «محیط منطقه‌ای» (مرندی، ۱۴۰۱: ۶۱).

۶- پیامدهای مهم تهاجم ترکیبی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران

الف) کم رنگ شدن ایده تهاجم نظامی گسترده: در وضعیت کنونی، امکان تهاجم نظامی گسترده علیه ایران کم رنگ شده است. جنگ نظامی با ایران هزینه‌های بالایی دارد و نتیجه آن نیز برای نیروی متجاوز مشخص نیست. به همین دلیل مقامات آمریکایی نیز از جنگ نظامی با ایران استقبال نمی‌کنند. «رابرت گیتس» وزیر دفاع جورج بوش، در کتاب خاطراتش می‌نویسد زمانی که ملک عبدالله به او می‌گوید که آمریکا به تأسیسات هسته‌ای و پایگاه‌های نظامی ایران حمله کند، او (گیتس) به شدت عصبانی شده و به عبدالله می‌گوید تا هنگامی که ایران به آمریکا و متحدانش در منطقه حمله‌ای نکرده، آمریکا در موقعیتی نیست که یک «جنگ پیشگیرانه» دیگر به راه اندازد (Gates, 2014:183).

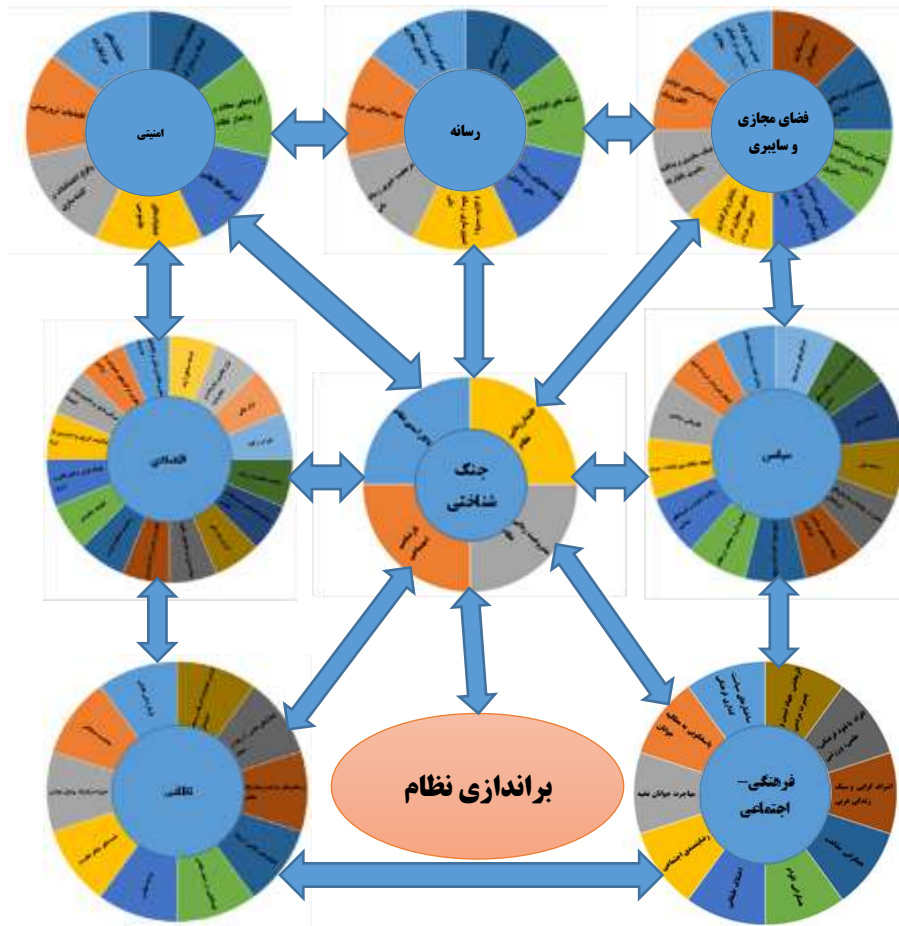
«مایکل فلین» مشاور امنیت ملی سابق دونالد ترامپ نیز که خود سابقه حضور نظامی در عراق و افغانستان را داشته و از شدیدترین مخالفان ایران است؛ در کتاب «عرصه نبرد صراحتاً مخالفت خود را با جنگ نظامی علیه ایران اعلام می‌کند و می‌گوید: مؤثرترین حمله آن چیزی است که (آیت‌الله) خامنه‌ای از آن هراس دارد، درد و رنج توده مردم ایران است؛ او در ادامه می‌گوید، بهترین راه مبارزه، نشان دادن عدم توفیق انقلاب به مردم ایران است (Michael, 2021:175). این مسئله نباید تنها به خواست دو تن از افراد مناسب، به جمهوری خواهی منحصر کرد، بلکه با بررسی بیشتر می‌توان فهمید این سخنان نمایانگر تحلیل بخش اعظم نظام تصمیم‌گیری در آمریکاست. چه آن که هم‌چنان نتایج لشکرکشی به عراق و افغانستان زیر سؤال است و حال آنکه ایران امروز با عراق و افغانستان آن روزگار قابل مقایسه نیست.

ب) پررنگ شدن ایده تهاجم اقتصادی و رسانه‌ای: در دیگر سو اما تهاجم «اقتصادی» و «رسانه‌ای» به پاشنه آشیل ج.ا.ایران تبدیل شده است. این دو جنبه در تهاجم ترکیبی دشمن خارجی نقش مکمل را ایفا می‌کنند تا در نهایت جمهوری اسلامی ایران را به واسطه «ناکارآمدسازی» و «ناکارآمدنمایی» تضعیف کنند. در سال‌های اخیر «ناکارآمدسازی» و «ناکارآمدنمایی» انقلاب اسلامی به خصوص در عرصه اقتصادی، عرصه اصلی نبرد جنگ ترکیبی علیه ایران بوده است که در این مسیر نیز متأسفانه شماری از مسئولین با تصمیمات خود - خواسته یا ناخواسته - عرصه و بستر جنگ ترکیبی را فراهم کردند (بیات، ۱۴۰۱: ۹).

1. Michad T. Flynn

۷- مدل مفهومی تحقیق

با توجه به اهداف و مبانی نظری تحقیق، جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران طبق شکل زیر و دارای ۷ مولفه: نظامی، امنیتی، سیاسی، فرهنگی-اجتماعی، رسانه‌ای، فضای مجازی و سایبری و اقتصادی و سیاسی ۱۲ عامل، فرهنگی-اجتماعی ۱۱ عامل، رسانه‌ای ۶ عامل، فضای مجازی و سایبری ۸ عامل و اقتصادی شامل ۱۵ عامل است.

شکل شماره ۱: مدل مفهومی تحقیق

۸- یافته‌های پژوهش

۸-۱- عوامل جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران

جنگ ترکیبی در حقیقت به کارگیری و بسیج تمام ظرفیت‌های ملی و تغییر اراده و ذهن طرف مقابل برای رسیدن به پیروزی و اهداف سیاسی است. به عبارتی بهتر جنگ ترکیبی شبکه‌ای استفاده هماهنگ از ابزارهای مختلف قدرت و تغییر رفتار مسئولین برای ضربه‌زدن و آسیب‌پذیر کردن هم‌زمان چندین عرصه از جامعه هدف از طریق هم‌افزایی و تغییر تصمیم‌گیری است. ابزارهای قدرت شامل ابزار امنیتی، نظامی، سیاسی، فرهنگی - اجتماعی، رسانه‌ای، فضای مجازی و سایبری، شناختی و اقتصادی می‌باشند. ج.ا.ایران به عنوان کشوری مؤثر و جریان‌ساز در منطقه غرب آسیا و در عرصه بین‌المللی، همواره از ناحیه آمریکا و هم‌پیمانانش در معرض انبوهی از تهدیدهای چندوجهی در حوزه‌های مختلف در چارچوب جنگ‌های ترکیبی شبکه‌ای و شناختی قرار گرفته است. بر اساس سؤالات پرسشنامه تعداد ۶۷ گویه به‌عنوان عوامل جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران به شرح جدول زیر مورد بررسی قرار گرفته و طبق نظر صاحب‌نظران و خبرگان میزان تأثیر هر عامل در الگوی جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران در قالب طیف لیکرت بیان شده است. عدد ۱ به معنی خیلی کم - عدد ۲ به معنی کم - عدد ۳ به معنی متوسط - عدد ۴ به معنی زیاد - عدد ۵ به معنی خیلی زیاد است.

جدول ۱. عوامل جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران

مؤلفه	عوامل جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران	وزن	کارکرد
۳	عملیات‌های خرابکارانه	۳,۸	نقش‌آفرین
	اقدامات تروریستی	۳,۴	نقش‌آفرین
	وقوع اغتشاشات و کشته‌سازی	۲,۵	مؤثر
	عملیات‌های جاسوسی	۲,۸	مؤثر
	اشراف اطلاعاتی	۳,۲	نقش‌آفرین
	گروه‌های معاند و برانداز نظام	۲,۹	مؤثر
	حفاظت اطلاعات و اسناد و مدارک	۲,۱	مؤثر
میانگین کل مؤلفه امنیتی		۳	

عوامل و روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران

مؤلفه	عوامل جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران	وزن	کارکرد
تکنیک	بازدارندگی فضایی	۳,۷	نقش آفرین
	مداومت عملیاتی	۳,۲	مؤثر
	جنگ نیابتی	۴,۲	نقش آفرین
	بودجه نظامی	۳,۸	مؤثر
	برتری در صنعت نظامی	۴,۶	نقش آفرین
	پیمان‌ها و ائتلاف‌های نظامی	۳,۲	مؤثر
	پایگاه‌های نظامی	۳,۲	مؤثر
	فروش تسلیحات	۳,۸	نقش آفرین
	میانگین کل مؤلفه نظامی	۳,۳	
سیاست	قدرت هژمونی	۴	نقش آفرین
	نظم نوین جهانی	۳,۹	نقش آفرین
	نافرمانی سیاسی	۳,۱	نقش آفرین
	ایجاد شکاف بین دولت-مردم	۳,۵	نقش آفرین
	رقابت احزاب و گروه‌های سیاسی	۲,۴	مؤثر
	فعالیت اپوزیسیون در نظام	۲,۸	مؤثر
	فعالیت اپوزسیون علیه نظام	۱,۹	مؤثر
	ایجاد ائتلاف‌های سیاسی	۳,۴	نقش آفرین
	روحیه ملی	۲,۴	مؤثر
	انسجام ملی	۲,۱	مؤثر
	مشارکت در انتخابات	۳,۸	نقش آفرین
	سازمان‌های مردم‌نهاد	۲,۴	مؤثر
		میانگین کل مؤلفه سیاسی	۳
فرهنگی-اجتماعی	فرهنگ سکولاری	۱,۹	مؤثر
	پاسخگویی به مطالبه جوانان	۳,۸	نقش آفرین
	مهاجرت جوانان نخبه	۴,۲	نقش آفرین
	نارضایتی اجتماعی	۴,۲	نقش آفرین
	اختلاف طبقاتی	۳,۸	نقش آفرین

نشریه مطالعات راهبردی آمریکا

مؤلفه	عوامل جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران	وزن	کارکرد
	همگرایی اقوام	۳,۸	نقش آفرین
	همگرایی مذاهب	۳,۲	مؤثر
	سبک زندگی غربی	۳,۱	مؤثر
	نخبگان و خواص علمی	۲,۹	مؤثر
	نخبگان و خواص ورزشی و هنری	۴,۳	نقش آفرین
	نخبگان و خواص سیاسی	۳,۷	نقش آفرین
	میانگین کل مؤلفه فرهنگی - اجتماعی	۳,۵	
رسانه‌ای	قرارگاه رسانه‌ای	۳,۴	نقش آفرین
	سواد رسانه‌ای مردم	۴,۲	نقش آفرین
	مرجعیت خبری رسانه‌ای	۲,۴	مؤثر
	روایت‌سازی و تصویرسازی رسانه‌ای	۲,۱	مؤثر
	تولید محتوای رسانه‌ای	۲,۴	مؤثر
	قدرت رسانه‌ای	۳,۶	نقش آفرین
	میانگین کل مؤلفه رسانه‌ای	۳	
فضای مجازی و سایبری	سیاست‌گذاری فضای مجازی	۲,۱	مؤثر
	زیرساخت‌های دولت الکترونیک	۳,۷	نقش آفرین
	جنگ سایبری و پدافند سایبری یکپارچه	۳,۹	نقش آفرین
	جوسازی و اثرگذاری فضای مجازی	۳,۸	نقش آفرین
	شبکه‌های اجتماعی پروفایل محور و کاربر محور	۳,۲	مؤثر
	ارتباطات و زیرساخت سایبری شبکه‌ای	۳,۱	مؤثر
	اجتماعات و گروه‌های مجازی	۳,۴	نقش آفرین
	مردم سالاری دیجیتالی	۳,۷	نقش آفرین
	میانگین کل مؤلفه فضای مجازی و سایبری	۳,۴	
اقتصادی	تحریم اقلام پزشکی و کالاهای ضروری	۴,۸	نقش آفرین
	تحریم شرکت‌های خصوصی و دولتی	۱,۹	مؤثر
	شرطی‌سازی اقتصاد	۳,۹	نقش آفرین
	گروه اقدام مالی	۲,۹	مؤثر

مؤلفه	عوامل جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران	وزن	کارکرد	
	بلوکه کردن منابع مالی و ارزی	۳,۴	نقش آفرین	
	میزان اثربخشی جنگ اقتصادی	۳,۸	نقش آفرین	
	وضعیت عملکرد بورس	۱,۹	مؤثر	
	تجارت و کسب و کار اینترنتی	۳,۴	نقش آفرین	
	مولدسازی سرمایه‌های بالقوه	۲,۹	مؤثر	
	ارزش پول ملی	۴,۳	نقش آفرین	
	ساختار اقتصادی و نوسانات معیوب	۲,۷	مؤثر	
	وضعیت معیشت و رفاه	۴,۶	نقش آفرین	
	تراز مالی	۳,۹	نقش آفرین	
	تراز تجاری (واردات و صادرات)	۴,۱	نقش آفرین	
	توسعه مناطق آزاد	۲,۹	مؤثر	
	میانگین کل مؤلفه اقتصادی		۳,۴	
	میانگین کل جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران		۳,۲	

با توجه به محاسبات جدول بالا مهم‌ترین یافته‌ها در خصوص عوامل جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران عبارت‌اند از:

۱. اقدامات اساسی در مؤلفه امنیتی شامل ۷ عامل است، میانگین این مؤلفه ۳ یعنی در حد متوسط است، کارکرد این مؤلفه در حد متوسط در شکل‌گیری جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۲. اقدامات اساسی در مؤلفه نظامی شامل ۸ عامل است، میانگین این مؤلفه ۳,۳ یعنی در حد متوسط به بالا است، کارکرد این مؤلفه در حد متوسط به بالا در شکل‌گیری جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۳. اقدامات اساسی در مؤلفه سیاسی شامل ۱۲ عامل است، میانگین این مؤلفه ۳ یعنی در حد متوسط است، کارکرد این مؤلفه در حد متوسط در شکل‌گیری جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۴. اقدامات اساسی در مؤلفه مولفه فرهنگی - اجتماعی ۱۱ عامل است، میانگین این مولفه ۳,۵ یعنی در حد متوسط به بالا است، کارکرد این مؤلفه در حد متوسط به بالا در شکل‌گیری جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۵. اقدامات اساسی در مؤلفه رسانه‌ای شامل ۶ عامل است، میانگین این مولفه ۳ یعنی در حد متوسط است، کارکرد این مؤلفه در حد متوسط در شکل‌گیری جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۶. اقدامات اساسی در مؤلفه فضای مجازی و سایبری شامل ۸ عامل است، میانگین این مولفه ۳,۴ یعنی در حد متوسط به بالا است، کارکرد این مؤلفه در حد متوسط به بالا در شکل‌گیری جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۷. اقدامات اساسی در مؤلفه اقتصادی شامل ۱۵ عامل است، میانگین این مولفه ۳,۴ یعنی در حد متوسط به بالا است، کارکرد این مؤلفه در حد متوسط به بالا در شکل‌گیری جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

ابعاد، مولفه‌ها، شاخص‌ها، ابزارها، روش‌ها و عوامل جنگ ترکیبی با جنگ ترکیبی شبکه‌ای همانند هم بوده و هیچ تفاوتی با هم ندارند، اما نکته مهم و تفاوت جنگ ترکیبی با جنگ ترکیبی شبکه‌ای این است که در جنگ ترکیبی الزاماً نیازی به اجرای هم‌زمان سلسله اقدامات به صورت متوالی و متناوب نیست و ممکن است اقدامات به شکل جزیره‌ای و در زمان‌های متفاوت انجام شود، بنابراین جنگ ترکیبی توان آسیب‌رسانی و ایجاد چالش برای امنیت ملی دارد، اما ممکن است توان نقش‌آفرینی برای سرنگونی و براندازی یک نظام را نداشته باشد، چون در جنگ ترکیبی خطای محاسباتی زیاد است و دشمن اشراف اطلاعاتی کامل بر اوضاع اجتماعی طرف مقابل خود را ندارد. به عبارتی دیگر ابعاد، مولفه‌ها، شاخص‌ها، اقدام‌ها، ابزارها، روش‌ها و عوامل جنگ ترکیبی ممکن است در سرنگونی و براندازی یک نظام مؤثر باشند، اما به‌علت خطای محاسباتی الزاماً نقش‌آفرین نیستند، ولی در جنگ ترکیبی شبکه‌ای به‌علت اشراف اطلاعاتی علاوه بر تأثیرگذاری باید الزاماً نقش‌آفرین هم باشند. آمریکا تجربه تلخ اعتشاشات ۱۴۰۱ علیه ج.ا.ایران را در قالب جنگ ترکیبی دارد و در این برهه متوجه ناکارآمدی جنگ ترکیبی علیه ج.ا.ایران هم شد و در این رابطه مقام معظم رهبری هم فرمودند: «در این قضایای اخیر [اعتشاشات ۱۴۰۱]،

نقشه‌ی دشمن نقشه‌ی جامعی بود، [اما] محاسبه‌ی دشمن محاسبه‌ی غلطی بود؛ این مهم است. نقشه‌ی دشمن نقص نداشت، منتها محاسبه‌ی دشمن برای پیاده کردن این نقشه محاسبه‌ی غلطی بود. اینکه می‌گوییم «نقشه‌ی دشمن نقشه‌ی جامعی بود»، یعنی همه‌ی عوامل مسلطی را که یک قدرت می‌تواند برای اخلال و تخریب در یک کشوری به کار ببرد به کار انداخت، همه‌ی این عوامل را ردیف کرد. عامل اقتصادی وجود داشت که البته وضعیت اقتصادی کشور هم خوب نبود، خوب نیست و مشکل معیشت مردم زمینه‌ای بود که آن‌ها بتوانند از این عامل استفاده کنند. عامل امنیتی، نفوذ، تیم‌های جاسوسی از همه طرف. غوغای ایران‌هراسی در دنیا؛ از چند ماه قبل، تبلیغات ایران‌هراسی به شکل‌های مختلف به وسیله‌ی دستگاه‌های تبلیغاتی دشمن، آمریکا و صهیونیسم و کلاً استکبار جهانی شروع شد؛ این هم یک عامل تخریب است. همراه کردن بعضی عناصر داخلی با خودشان؛ این هم از مدتی پیش شروع شد که این هم یک عامل مهمی است. یک کسی را در کشور با انگیزه‌های مختلف، انگیزه‌ی قومی، انگیزه‌ی مذهبی، انگیزه‌ی سیاسی، انگیزه‌های شخصی [که مثلاً] چرا به سلام من درست جواب ندادید، چرا من را فلان جا نگذاشتید [فریب بدهند]، از اینها استفاده کنند، اینها را آماده کنند برای همراهی. عامل تبلیغات فراگیر؛ تلویزیون‌ها، ماهواره‌ها، فضای مجازی، اینترنت. این‌ها عواملی است که دشمن همه‌ی این‌ها را ردیف کرد.» (بیانات در تاریخ ۱۴۰۱/۱۰/۲۱).

تفاوت جنگ ترکیبی با جنگ ترکیبی شبکه‌ای در این است که در جنگ ترکیبی، عوامل نیازی به نقش‌آفرینی ندارند، چنانچه مؤثر باشند کافی است و الزاماً نیازی نیست که سلسله اقدامات به صورت هم‌زمان و به موازات هم انجام شوند. اما در جنگ ترکیبی شبکه‌ای، عوامل باید هم مؤثر باشند و هم نقش‌آفرین و الزاماً باید به صورت هم‌زمان و به موازات هم‌دیگر انجام شوند. بنابراین جنگ ترکیبی شبکه‌ای یک سطح بالاتر از جنگ ترکیبی بوده و باید همانند حلقه‌های بهم پیوسته یک رشته زنجیر به صورت متناوب، متوالی، شبکه‌ای و درهم تنیده اجرا شود تا توان نقش‌آفرینی داشته باشد. اقدامات انجام شده در جنگ ترکیبی ممکن است مؤثر باشد اما الزاماً نقش‌آفرین نیست اما سلسله اقدامات انجام شده در جنگ ترکیبی شبکه‌ای الزاماً باید نقش‌آفرین باشد. نقش‌آفرینی یک مرحله بالاتر از مؤثر بودن است. در این تحقیق عواملی که نمره آن‌ها کمتر از میانگین کل مؤلفه باشد موثر هستند، عواملی که نمره آن‌ها بالاتر از میانگین کل مؤلفه باشد نقش‌آفرین هستند.

۸-۲- روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران

آمریکا یکی از کشورهایی است که از روش‌های مختلف برای جنگ ترکیبی و دخالت در امور سایر کشورها به خصوص ج.ا.ایران بیشترین بهره را برده و برای این کار از انقلاب‌های رنگی به جنگ‌های غیرمتعارف گذر کرده تا از این راه بتواند بر فرایند بی‌ثبات سازی ج.ا.ایران در دراز مدت مسلط شود. هدف اصلی آمریکا از نبرد ترکیبی شبکه‌ای علیه ج.ا.ایران، براندازی و فروپاشی است عصاره‌ای از همه این جنگ‌ها باهم در می‌آمیزند تا بیشترین آسیب را به روش‌های مختلف علیه ج.ا.ایران وارد نمایند؛ هدف اصلی آمریکا از نبرد ترکیبی شبکه‌ای در مرحله نخست به هم زدن نظم و تضعیف توان ج.ا.ایران و در نهایت براندازی و فروپاشی با روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای است. بر اساس نظر خیرگان و صاحب‌نظران مهمترین روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران طبق جدول زیر است. بر اساس سؤالات پرسشنامه تعداد ۲۴ گویه به عنوان روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران به شرح جدول زیر مورد بررسی قرار گرفته و میزان تأثیر هر روش در قالب طیف لیکرت بیان شده است. عدد ۱ به معنی خیلی کم - عدد ۲ به معنی کم - عدد ۳ به معنی متوسط - عدد ۴ به معنی زیاد - عدد ۵ به معنی خیلی زیاد است. جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران در ۷ حوزه و به ۲۴ روش انجام می‌شود. حوزه امنیتی ۴ روش - نظامی ۴ روش - سیاسی ۳ روش - فرهنگی اجتماعی ۳ روش - رسانه‌ای ۳ روش - فضای مجازی و سایبری ۳ روش - اقتصادی ۴ روش. شایان ذکر است که برخی از روش‌هایی که در جدول زیر بیان شده است در جدول شماره ۱ به عنوان عوامل شکل‌گیری در جنگ ترکیبی شبکه‌ای بیان شده است، به عبارتی دیگر برخی از عوامل جنگ ترکیبی شبکه‌ای همزمان به عنوان روش هم استفاده شده است.

جدول ۲. روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران

میزان تأثیر	روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران	مؤلفه
۳,۸	عملیات‌های خرابکارانه و تروریستی	تأثیر
۲,۸	عملیات‌های جاسوسی	
۳,۲	عملیات اطلاعاتی تهاجمی	
۲,۸	استفاده از معاندین و براندازان	
۳,۲	میانگین کل روش‌های امنیتی	

عوامل و روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران

میزان تأثیر	روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران	مولفه
۳,۷	اجرای جنگ بدون سرنشین	نظامی
۱,۸	اجرای جنگ شبکه‌محور	
۳,۷	اجرای جنگ‌های نیابتی و نامنظم	
۳,۲	مشغول‌سازی ج.ا.ایران به درگیری نظامی	
۳,۱	میانگین کل روش‌های نظامی	
۲,۴	دوقطبی‌سازی	سیاسی
۱,۷	انقلاب‌های مخملی	
۱,۳	انزوای سیاسی	
۱,۸	میانگین کل روش‌های سیاسی	
۳,۸	نافرمانی مدنی	فرهنگی - اجتماعی
۲,۱	ایجاد و تشدید شکاف‌های قومی - مذهبی	
۳,۴	هدایت جنبش‌های اجتماعی به حرکت‌های شورشی	
۳,۱	میانگین کل روش‌های فرهنگی - اجتماعی	
۳,۵	استفاده از سلبریتی‌ها و هنرمندان	رسانه‌ای
۳,۶	شبکه‌های تلویزیونی و ماهواره‌ای معاند	
۳,۸	جنگ روایت‌ها	
۳,۶	میانگین کل روش‌های رسانه‌ای	
۴,۱	جاسوسی و نفوذ اینترنتی	فضای مجازی و سایبری
۳,۸	جنگ سایبری	
۳,۱	جنگ الکترونیک	
۳,۶	میانگین کل روش‌های فضای مجازی و سایبری	
۲,۹	بستن سوئیفت	اقتصادی
۳,۱	تحریم و جنگ اقتصادی	
۳,۴	قطع ارتباط تجاری با شرکت‌های خصوصی	
۳,۴	بلوکه کردن منابع مالی و ارزی	
۳,۲	میانگین کل روش‌های اقتصادی	
۳,۱	میانگین کل روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران	

با توجه به محاسبات جدول بالا مهم‌ترین یافته‌ها در خصوص روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران عبارت‌اند از:

۱. مؤلفه امنیتی شامل ۴ روش است، میانگین این مؤلفه ۳٫۲ یعنی در حد متوسط است، این روش در حد متوسط در جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۲. مؤلفه نظامی شامل ۴ روش است، میانگین این مؤلفه ۳٫۱ یعنی در حد متوسط است، این روش در حد متوسط در جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۳. مؤلفه سیاسی شامل ۳ روش است، میانگین این مؤلفه ۱٫۸ یعنی در حد کم است، این روش در حد کم در جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۴. مؤلفه فرهنگی - اجتماعی شامل ۳ روش است، میانگین این مؤلفه ۳٫۱ یعنی در حد متوسط است، این روش در حد متوسط در جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۵. مؤلفه رسانه‌ای شامل ۳ روش است، میانگین این مؤلفه ۳٫۶ یعنی در حد خوب است، این روش در حد خوب در جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۶. مؤلفه فضای مجازی و سایبری شامل ۳ روش است، میانگین این مؤلفه ۳٫۱ یعنی در حد متوسط است، این روش در حد متوسط در جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۷. مؤلفه اقتصادی شامل ۴ روش است، میانگین این مؤلفه ۳٫۱ یعنی در حد متوسط است، این روش در حد متوسط در جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر است.

۸. میانگین کل روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران ۳٫۱ یعنی در حد متوسط به بالا است، بنابراین آمریکا از روش‌های مناسب و خوبی در جنگ ترکیبی شبکه‌ای علیه ج.ا.ایران استفاده می‌کند.

نتیجه‌گیری

رکن مهم جنگ ترکیبی در ادبیات جدید آمریکا علیه ج.ا.ایران، شبکه‌ای بودن اقدامات و روش‌های اجرای آن است. با توجه به یافته‌های تحقیق، مهم‌ترین تفاوت‌های جنگ ترکیبی با

جنگ ترکیبی شبکه‌ای عبارت‌اند از:

الف- در جنگ ترکیبی الزاماً نیازی نیست تمام ابعاد، مولفه‌ها، شاخص‌ها، اقدام‌ها، ابزارها، روش‌ها و عوامل جنگ ترکیبی به صورت هم‌زمان، موازی، متوالی، متناوب انجام شود.

ب- در جنگ ترکیبی شبکه‌ای تمام ابعاد، مؤلفه‌ها، شاخص‌ها، اقدام‌ها، ابزارها، روش‌ها و عوامل باید به صورت هم‌زمان، موازی، متوالی و متناوب، همانند حلقه‌های یک رشته زنجیر به هم پیوسته در یک زمان انجام شود.

پ- در جنگ ترکیبی دشمن توان آسیب‌رسانی به امنیت ملی طرف مقابل را دارد، اما الزاماً باعث سرنگونی و براندازی نظام یا دولت نمی‌شود. بنابراین سلسله اقدامات، ابزارها، روش‌ها و عوامل جنگ ترکیبی در به چالش کشاندن امنیت یک کشور مؤثر است اما الزاماً نقش‌آفرین نیست.

ت- در جنگ ترکیبی شبکه‌ای دشمن توان سرنگونی نظام یا دولت طرف مقابل را دارد، بنابراین سلسله اقدامات، ابزارها، روش‌ها و عوامل، علاوه بر تأثیرگذاری باید توان نقش‌آفرینی برای براندازی نظام را داشته باشند. نقش‌آفرینی یک مرحله بالاتر و دقیق‌تر از تأثیرگذاری است. در این تحقیق اقدامات، عوامل، ابزارها و روش‌هایی که نمره خیلی کم، کم و متوسط را اخذ نموده‌اند دارای کارکرد مؤثر هستند یا در جنگ ترکیبی تأثیرگذار می‌باشند اما اقدامات، عوامل، ابزارها و روش‌هایی که نمره متوسط به بالا یعنی زیاد و خیلی زیاد اخذ نموده‌اند نقش‌آفرین هستند.

ث- در جنگ ترکیبی به علت ناقص بودن اطلاعات و نداشتن اشراف اطلاعاتی، ضریب خطای محساباتی زیاد است و این امر می‌تواند باعث ناکامی طرح دشمن شود.

ج- در جنگ ترکیبی شبکه‌ای به علت اشراف اطلاعاتی ضریب خطای محساباتی کم است و این امر می‌تواند باعث تحقق طرح و پیروزی دشمن شود. در جنگ ترکیبی شبکه‌ای دشمن.

بر اساس یافته‌های تحقیق تعداد ۷ مؤلفه و ۶۷ عامل در جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه

ج.۱. ایران مؤثر و نقش‌آفرین هستند:

۱. مؤلفه امنیتی شامل ۷ عامل است، میزان تأثیر مؤلفه امنیتی در شکل‌گیری الگوی جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران به میزان ۳ یعنی در حد متوسط است. این امر بیانگر این است که آمریکا از نظر مؤلفه امنیتی توان ضربه زدن متوسط یا مناسبی علیه ج.ا.ایران را دارد. در این مؤلفه کارکرد ۳ عامل نقش‌آفرین است و ۴ عامل مؤثر است.
۲. مؤلفه نظامی شامل ۸ عامل است، میزان تأثیر مؤلفه نظامی در شکل‌گیری الگوی جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران به میزان ۳,۳ یعنی در حد متوسط به بالا است. این امر بیانگر این است که آمریکا از نظر مؤلفه نظامی توان ضربه زدن خوبی علیه ج.ا.ایران را دارد. در این مؤلفه کارکرد ۴ عامل نقش‌آفرین است و ۴ عامل مؤثر است.
۳. مؤلفه سیاسی شامل ۱۲ عامل است، میزان تأثیر مؤلفه سیاسی در شکل‌گیری الگوی جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران به میزان ۳ یعنی در حد متوسط است. این امر بیانگر این است که آمریکا از نظر مؤلفه سیاسی توان ضربه زدن متوسط یا مناسبی علیه ج.ا.ایران را دارد. در این مؤلفه کارکرد ۶ عامل نقش‌آفرین است و ۶ عامل مؤثر است.
۴. مؤلفه فرهنگی - اجتماعی شامل ۱۱ عامل است، میزان تأثیر مؤلفه فرهنگی - اجتماعی در شکل‌گیری الگوی جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران به میزان ۳,۵ یعنی در حد متوسط به بالا است. این امر بیانگر این است که آمریکا از نظر مؤلفه فرهنگی - اجتماعی توان ضربه زدن خوبی علیه ج.ا.ایران را دارد. در این مؤلفه کارکرد ۷ عامل نقش‌آفرین است و ۴ عامل مؤثر است.
۵. مؤلفه رسانه‌ای شامل ۶ عامل است، میزان تأثیر مؤلفه رسانه‌ای در شکل‌گیری الگوی جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران به میزان ۳,۶ یعنی در حد خوب است. این امر بیانگر این است که آمریکا از نظر مؤلفه رسانه‌ای توان ضربه زدن زیادی علیه ج.ا.ایران را دارد. در این مؤلفه کارکرد ۳ عامل نقش‌آفرین است و ۳ عامل مؤثر است.
۶. میزان تأثیر مؤلفه فضای مجازی و سایبری در شکل‌گیری الگوی جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران به میزان ۳,۴ یعنی در حد متوسط به بالا است. این امر بیانگر این است که آمریکا از نظر مؤلفه فضای مجازی و سایبری توان ضربه زدن خوبی علیه ج.ا.ایران را دارد. در این مؤلفه کارکرد ۵ عامل نقش‌آفرین است و ۳ عامل مؤثر است.

۷. مؤلفه اقتصادی شامل ۱۵ عامل است، میزان تأثیر مؤلفه اقتصادی در شکل‌گیری الگوی جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران به میزان ۳,۴ یعنی در حد متوسط به بالا است. این امر بیانگر این است که آمریکا از نظر مؤلفه اقتصادی توان ضربه زدن خوبی علیه ج.ا.ایران را دارد. در این مؤلفه کارکرد ۹ عامل نقش‌آفرین است و ۶ عامل مؤثر است.

۸. میانگین کل مؤلفه‌ها ۳,۲ در حد متوسط به بالا است و این امر بیانگر این است که آمریکا بر اساس مؤلفه‌های هفت گانه (امنیتی، نظامی، سیاسی، فرهنگی - اجتماعی، رسانه‌ای، فضای مجازی و سایبری، اقتصادی) توان ضربه زدن خوبی علیه ج.ا.ایران را دارد.

۹. از ۶۷ عامل جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران تعداد ۳۹ عامل مؤثر و ۳۷ عامل نقش‌آفرین هستند، این امر بیانگر این است که جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران به صورت شبکه‌ای اجرا می‌گردد. در این تحقیق عوامل، ابزارها و روش‌هایی که نمره خیلی کم، کم و متوسط را اخذ نموده‌اند دارای کارکرد مؤثر هستند یا در جنگ ترکیبی تأثیرگذار می‌باشند، اما اقدامات، عوامل، ابزارها و روش‌هایی که نمره متوسط به بالا یعنی زیاد و خیلی زیاد اخذ نموده‌اند نقش‌آفرین هستند.

عوامل جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران در این مقاله طبق شکل زیر شامل ۷ مؤلفه و ۶۷ عامل است. بر اساس یافته‌های تحقیق در جدول شماره ۱، حوزه امنیتی شامل ۷ عامل، نظامی ۸ عامل، سیاسی ۱۲ عامل، فرهنگی - اجتماعی ۱۱ عامل، رسانه‌ای ۶ عامل، فضای مجازی و سایبری ۸ عامل و اقتصادی شامل ۱۵ عامل است.

جهت منزوی ساختن ایران و... مؤید آن است که روش تهدیدات امنیتی ایران به سمت ترکیبی شبکه‌ای پیش رفته است. بر اساس یافته‌های تحقیق در جدول شماره ۲ تعداد ۲۴ روش برای اجرای جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران در ۷ مؤلفه به ترتیب اولویت عبارت‌اند از: رسانه‌ای ۳ روش، امنیتی ۴ روش، اقتصادی ۴ روش، فرهنگی-اجتماعی ۳ روش، فضای مجازی و سایبری ۳ روش، نظامی ۴ روش و سیاسی ۳ روش است. روش رسانه‌ای در حد خوب مؤثر است، روش سیاسی در حد کم و روش‌های امنیتی-اقتصادی، فرهنگی-اجتماعی، فضای مجازی و سایبری و نظامی در حد متوسط در شکل‌گیری جنگ هیبریدی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران مؤثر هستند. شایان ذکر است که برخی از روش‌هایی که در شکل زیر بیان شده است در شکل قبلی به‌عنوان عوامل شکل‌گیری در جنگ ترکیبی شبکه‌ای بیان شده است، به عبارتی دیگر برخی از عوامل جنگ ترکیبی شبکه‌ای همزمان به‌عنوان روش جنگ ترکیبی هم استفاده شده است.

شکل شماره ۳: روش‌های جنگ ترکیبی شبکه‌ای آمریکا علیه ج.ا.ایران

پیشنهادها

با توجه به نتایج تحقیق و روش‌های جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران، پیشنهادها عبارت‌اند از:

اقتصادی: دور زدن تحریم‌ها و گره زدن معیشت مردم به برجام، مولدسازی سرمایه‌های بالقوه و ایجاد اشتغال از طریق رقابت و خصوصی‌سازی و متکی نبودن درآمدهای اقتصادی به نفت برای مقابله با تحریم‌های اقتصادی و ظالمانه آمریکا؛

امنیتی: پیگیری شبکه ملی اطلاعات به منظور جلوگیری از جزیره‌ای عمل کردن سازمان‌های امنیتی و اطلاعاتی با محوریت دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی. ایمن‌سازی زیرساخت‌های سایبری و اتخاذ رویکرد دفاع سایبری پیش‌کنش‌گرانه در جنگ سایبری با محوریت قرارگاه سایبری دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی؛

فرهنگی: فعالیت‌های فرهنگی ج.ا.ایران شبکه‌ای، یکپارچه، منسجم و هم‌افزا نیست، به همین دلیل برای اعمال حکمرانی فرهنگی باید سیاست‌گذاری شورای عالی انقلاب فرهنگی بازمهندسی و ساختارهای فرهنگی کشور باز معماری شوند؛

فرهنگی: تشکیل شورای ملی هماهنگی و برنامه‌ریزی فرهنگی کشور به منظور جلوگیری از انجام کارهای موازی و جزیره‌ای باهدف تشکیل جبهه منسجم فرهنگی در برابر تهاجم و شیخون فرهنگی آمریکا، با محوریت تدوین سازوکار عملیاتی لازم، متشکل از کلیه دستگاه‌های مسئول و پاسخگو در عرصه فعالیت‌های فرهنگی کشور؛

رسانه‌ای: تشکیل قرارگاه ملی رسانه‌ای برای ایجاد حکمرانی رسانه‌ای جهت تصویرسازی و روایت‌سازی صحیح و به‌موقع از واقعیت‌ها و توطئه‌های تروریسم رسانه‌ای معاند و توجه به ارتقاء سطح بینش، آگاهی و سواد رسانه‌ای جامعه به منظور کاهش تأثیرگذاری اطلاعات جعلی بر افکار عمومی و جلوگیری از مهندسی هدفمند افکار عمومی؛

نظامی: حکمرانی نظامی و انسجام دفاعی ج.ا.ایران نسبت به سایر مؤلفه‌ها (امنیتی، سیاسی، فرهنگی - اجتماعی، رسانه‌ای، فضای مجازی و سایبری و اقتصادی) در بالاترین سطح قرار دارد، پیشنهاد می‌گردد در سطح ملی از تجربیات نیروهای مسلح برای تقویت حکمرانی در سایر مؤلفه‌ها استفاده شود؛

سیاسی: ترکیب دیپلماسی نهضتی با دیپلماسی آشکار بهترین قابلیت شگفتی‌ساز برای حکمرانی ملی ج.ا.ایران است. پیشنهاد می‌گردد دستگاه دیپلماسی از ظرفیت میدان (دیپلماسی و توان نهضتی) برای مذاکره و افزایش قدرت چانه‌زنی در چارچوب سه اصل عزت، حکمت و مصلحت به‌خوبی استفاده نماید؛

فضای مجازی: بررسی و خنثی‌سازی دروغ‌پردازی‌ها و توطئه‌های هدایت شده از سوی غول رسانه‌ای آمریکا؛ به‌منظور مقابله با جنگ تمام‌عیار ادراکی و شناختی آمریکا که میدان جنگ را به فضای مجازی و فرماندهی آن را به شبکه‌هایی چون BBC، ایران اینترنشنال، من و تو... سپرده‌اند.

فهرست منابع

- بیانات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) دسترسی در سایت www.khamenei.ir
- ابراهیمی کیاپی، هادی، (۱۳۹۹)، جنگ ترکیبی: رویکرد ایالات متحده آمریکا در مواجهه با ج.ا.ایران، فصلنامه پژوهش‌های روابط بین‌الملل، (۳۷)، ۱۸۰ - ۱۵۵.
- بیلت، بهرام، (۱۴۰۱)، واکاوی اغتشاشات ۱۴۰۱، تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی.
- بروس هافمن، (۲۰۱۷)، مذهب شورشی‌ها: مفاهیم تاکتیکی و استراتژیکی آن.
- راجی، محمد هادی، مرندی، سید علی، (۱۴۰۰)، بایسته‌های حکمرانی در جمهوری اسلامی ایران در مواجهه جنگ ترکیبی اولین همایش بین‌المللی حکمرانی و کشورداری در ایران.
- راجی، محمدهادی و افتخاری، اصغر، (۱۳۹۸)، جنگ ترکیبی غرب در برابر جمهوری اسلامی ایران؛ تحلیل ابعاد و روش‌ها، فصلنامه سیاست دفاعی، ۱۰۹ (۱۰۹)، ۱۱۱ - ۷۵.
- ریاضی، وحید و همکاران، (۱۴۰۰)، معرفی مؤلفه‌ها و ابزارهای جنگ ترکیبی آمریکا علیه ج.ا.ایران، فصلنامه راهبرد دفاعی (۳۷)، ۶۸ - ۳۷.
- زهدی، یعقوب و کلاتری، فتح‌ا...، (۱۳۹۶)، واکاوی پارادایم‌های حاکم بر جنگ آینده، تهران، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.
- قادری کنگاوری، روح‌ا...، (۱۴۰۱)، جنگ ترکیبی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران به روایت دیپلماسی و مذاکره، فصلنامه مطالعات راهبردی آمریکا (۸)، ۴۷ - ۱۱.
- کلاتری، فتح‌ا...، (۱۴۰۲)، جنگ ترکیبی، تهران، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی.
- کلاتری، فتح‌ا...، (۱۴۰۲)، جزوه درسی جنگ ترکیبی، تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی.
- مردیان، محسن، (۱۴۰۳)، جنگ ترکیبی، تهران، مرکز مطالعات راهبردی آجا.
- محمدی منفرد، حسن، (۱۴۰۳)، قدرت اطلاعاتی و نقش آن در جنگ ترکیبی، تهران، همایش ملی جنگ ترکیبی فراجا.
- مرندی، سید علی، (۱۴۰۱)، تهاجم ترکیبی علیه جمهوری اسلامی ایران: ویژگی‌ها پیامدها و شیوه مواجهه، ماه‌نگار راهبردی دیده‌بان امنیت ملی شماره ۱۲۳.
- منزوی، مسعود، (۱۳۸۸)، پارادایم‌های جنگ آینده، تهران، انتشارات مؤسسه آموزشی و تحقیقاتی صنایع دفاعی.

- Andrew , Korybko (2020), Hybrid Wars: The Indirect Adaptive Approach To Regime Change. Moscow, Russia: peoples ' Friendship University of Russia.
- Bachmann & Gunneriusson, (2021) , Hybrid Wars: The 21 st- Centurys Nww Threat to Global Peace and Security.
- Huber, Tomas , (2014), The Report of United States Army Special Operations Command, New York, Department of Defence U.S.A.
- RobertM. Gates, (2014), Memoirs of secretary at war.
- Cullen, P, J, & Reichborn- Kjennerud, E. (2017). MCDS Countering Hybrid Warfare, Prohct: Understanding Hybrid Warfare. A Mutinational Capability Development Camping Project, London.
- Gates, Robert Michael, (2020), Duty: Memoirs of a Secretary at War New York: Vintage Books, a Division of Pengan Random House LLC.
- Gardner, Hall, (2021) , Hybrid Warfare: Iranian and Russian Versions of "Little Green Men" and Contemporary Conflict. Rome: NATO Defense College.
- Michael, Flynn, T, and Michael Arthur Ledeen, (2021) The Field of Fight How We Can Win the Global War against Radical Islam and Its Allies. New York St. Martins Press.

